

Toponymica uit de kuststreek (*Vervolg van 1954, blz. 279*)

KLEMSKERKE. De traditionele verklaring van deze dorpsnaam is *Clemenskerke*, kerke van *Clemens* (= Sint Willebrord). Is dit wel juist? Er zijn zo weinig traditionele, gangbare etymologieën die aan de scherpe kritiek van de wetenschap weerstaan. Van oudsher luidt deze naam Clemskerke, Clemeskerke, met als meest waarschijnlijke oudste vorm *Kleemskerke* (11-12^e E.). Het lijkt geen twijfel dat het eerste lid een persoonsnaam is: Kerke van *Kleem*, *Kleme*.

Wij betwijfelen ten zeerste of daarmee Sint Clemens bedoeld is. Moest dit waar zijn, dan zouden de verlatijnste middeleeuwse vormen of de Latijnse vertalingen wel de naam Clemens bevatten. Welnu, *nooit* treffen wij een spoor van Clemens aan. Nergens komt zo iets als ‘Sancti Clementis ecclesia’ voor. Dit kan geen toeval zijn. Daarom menen wij dat ook in Klemskerke, zoals in zoveel ander kerke-namen van het kustland, niet de naam van de patroonheilige maar van een wereldlijk persoon schuilt.

In dit geval dus een zekere *Kleme*. Of dit nu de volkse vorm van de Latijnse mannennaam Clemens of de vervorming van een oude Germaanse naam is, moeten de anthroponymisten uitmaken. Dit zal wel niet zo moeilijk zijn, maar wij wagen ons niet graag op dit terrein, Sutor ne ultra crepidam!

ZUIENKERKE. Laten wij nog eens op deze naam terugkomen. Verscheidene verklaringen werden voorgesteld.

1. *Zuidenkerke*, kerk in 't Zuiden. Dit houdt geen ogenblik steek, ook niet als volksetymologie. Het zou dan Zuidkerke zijn en de oudste vorm *Suwenkerke* heeft met *Zuid* niets te maken.

2. *Zuwekerke* of *Zouwkerke*: zuwe, zouw = sloot, ader in de polders (??). Volkomen in tegenstrijd met de oude vorm *Suwenkerke* en de huidige volksnaam *Zoungkerke* (uit *Zouwen* of *Zuwenkerke*).

3. *Suwinkerke* = kerke van *Suwe* (persoonsnaam). Wij twijfelen niet aan deze etymologie. Ten eerste past zij volkomen in het kader van al de analoge namen uit het kustland. Ten tweede geeft zij volkomen rekenschap van alle oude en nieuwe vormen. De vorm *Zuierenkerke* zelf is een ‘geleerde’ schrijfwijze. Betreffende *Suwe* schrijft ons dhr. O. Leys van het Instituut voor Naamkunde te Leuven:

‘*Suwo* kan desnoods een vleivorm zijn van een psn. *Sigiward*; vgl. *Siuardus* (Diplomata 146). *Sigiwardus* > *siwardus* > *siwo* > *suwo* (u onder invloed van w). In het Ndl. materiaal vind ik geen *siwo* / *suwo*. Bij W. De Vries, Friese psn. (Assen 1952) vind ik *siwi*, *siwike*, *siwa*, *siuwa*, *sieuw* (vgl. wvla. fn. *Sieuw*?). De psn. *siwo* (> *suwo*) moet in elk geval als een kustnaam beschouwd worden.’

DUDZELE. Zelf hebben wij altijd in deze naam een persoonsnaam gezien: *Duda's zele* (Mansion, Bestanddelen 34). Wij kunnen dit nu nog moeilijk geloven. *Dudaszele* kon nooit op de volksmond *Dizeele* worden. Dit *di-* moet uit een kort *Dud-* ontwikkeld zijn. Was *Dudda* een nevenvorm van *Duda*?? De verklaring zal wel elders te vinden zijn, in het een of ander substantief. Carnoy I, 174 wijst op *dodde* (lisdodde) en, naar Zachrisson (Pl. Nam. Dorsetshire), ook op een *dude*, *dode* = ronde hoogte. Zou een * *dudde* dan een ‘hoger gelegen land’ betekend hebben. *Dudzele* = huis op de hoogte? Wij menen dat Carnoy hier de juiste weg gewezen heeft en dat we niet verder in de richting van een persoonsnaam moeten zoeken. Meer kunnen wij voorlopig over deze naam niet zeggen. Wij hopen er wel later eens op terug te komen.

DUINBERGEN. In zijn bekend Woordenboek I, 174 schrijft Carnoy dat deze naam een zinspeling is op de kustduinen. Dit spreekt vanzelf, maar hij vergeet er aan toe te voegen dat het een zeer jonge en volstrekt kunstmatige naam is, zonder enige taalkundige waarde. Het is nuttig dit even aan te stippen om te verhinderen dat deze naam in de toponymische literatuur verder als voorbeeld zou aangehaald worden. Hetzelfde geldt voor *Braydunes*, over de Franse grens gesticht op het einde van de 20^e E. door een genaamde *Bray* en door al te ijverige Vlamingen vaak als *Braaiduine* gespeld.

BLANKENBERGE. Mansion (Bestanddelen 22) vermeldt deze naam onder het steekwoord ‘*blank* = wit’. Volgens Carnoy is het ‘*blanche montagne*’. Laten wij opmerken dat *blank* in de taal van de streek nooit ‘wit’ maar wel ‘effen’ betekend heeft en dit nog steeds betekent. *Blankenberge* betekent niet ‘ten witten duine’ maar wel ‘in de effen, onbegroeide, blote duinen’. Een *blankaard* is geenszins een witte duin, maar een blote duinvlakte (Knokke) of een effen uitgestrekte waterplas (Woumen).

J. DE LANGHE